LAUSUNTO 2.2.2022

Keskuskauppakamari

Lausunto eduskunnan talousvaliokunnalle valtioneuvoston kirjelmästä koskien EU:n komission ehdotusta vähämerkityksellisestä tuesta

Keskuskauppakamari kiittää mahdollisuudesta lausua eduskunnan talousvaliokunnalle valtioneuvoston kirjelmästä koskien EU:n komission ehdotusta vähämerkityksellistä tukea (de minimis) koskevan asetuksen muuttamiseksi.

Valtiontukisääntely on keskeinen osa EU:n toimivien sisämarkkinoiden vaalimista ja kilpailua vääristävän tukipolitiikan ehkäisemistä. Yleisesti ottaen valtiontuet vaativat EU:n komission ennakkohyväksynnän. Vähämerkityksellisellä eli ns. de minimis -tuilla tarkoitetaan valtiontukia, joiden ei arvioida vääristävän kilpailua tai vaikuttavan EU-jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

Suomessa vähämerkityksellisiin tukiin kuuluu esimerkiksi useita Business Finlandin, ELY-keskusten, Finnveran ja muiden tahojen myöntämiä avustuksia, investointitukia, lainoja ja takauksia, sekä pandemian aikaiset kustannustuet. De minimis -tukien etuna on niiden hallinnollinen keveys ja joustavuus ja on perusteltua, että EU:n valtiontukipolitiikka mahdollistaa niiden käytön.

Keskuskauppakamari pitää de minimis -tuille asetettuja rajoja ja valvontaa sisämarkkinoiden toimivuuden ja kilpailun kannalta tärkeänä. Keskuskauppakamari yhtyy kirjelmässä kuvattuihin valtioneuvoston kantoihin. Vaikka de minimis -tuen enimmäismäärän korottaminen on inflaatiokehityksen vuoksi perusteltua, Keskuskauppakamari on erittäin huolissaan EU:n valtiontukipolitiikan löystymisestä ja toimivia sisämarkkinoita uhkaavasta tukikilpailusta.

<u>Enimmäismäärän korottaminen</u>

Komission ehdotuksessa vähämerkityksellisen tuen enimmäismäärää yritystä kohden nostettaisiin inflaatiokehityksen perusteella nykyisestä 200 000 eurosta 270 000 euroon (kuluvan ja kahden edeltävän verovuoden aikana).

Keskuskauppakamari pitää sinänsä inflaatiotarkistusta tukien enimmäismäärään perusteltuna. Koska de minimis -tukia voidaan käyttää laajasti myös toimintatukena, korotuksen on oltava läpinäkyvästi perusteltu. Enimmäismäärän korotus voi joustavoittaa esimerkiksi kasvavien TKI-määrärahojen hyödyntämistä yrityksissä, jos niitä kanavoidaan de minimis -tukina kuten innovaatioseteleinä.

Valtioneuvoston tavoin Keskuskauppakamari katsoo, että enimmäismäärää ei pidä korottaa ehdotettua enempää ja että korotuksen taustalla olevia inflaatiokehityksen arvioita on vielä avattava.

Keskusrekisterin perustaminen

Komission ehdotuksessa jäsenvaltioiden tulisi joko perustaa kansallinen keskusrekisteri tai käyttää unionin rekisteriä, johon viranomaiset ilmoittavat myönnetyt de minimis -tukien enimmäismäärän valvontaa varten. Nykytilanteessa Suomessa ja suurimmassa osassa EU-maita valvonta perustuu yritysten omaan ilmoitukseen myönnetyistä tuista tukihakemuksen yhteydessä.

Keskuskauppakamari pitää kansallisen keskusrekisterin perustamista perusteltuna. Tukien enimmäismäärän seurannan siirtyminen yrityksiltä keskusrekisterille keventää yritysten hallinnollista taakkaa ja lisää niiden oikeusturvaa. Keskusrekisterin perustaminen voi kuitenkin lisätä hallinnollisia kustannuksia. EU:n laajuisesti vaatimus keskusrekisterin tai unionin rekisterin käytöstä ehkäisee de minimis -tukien väärinkäytön haitallisia kilpailuvaikutuksia.

Yleistä EU:n valtiontukipolitiikasta

Keskuskauppakamari on huolissaan EU:n valtiotukipolitiikan yleisestä suunnasta. Pandemian ja Venäjän hyökkäyssodan vuoksi valtiontukisääntöihin on ollut voimassa lievennyksiä jo vuodesta 2020 lähtien. Kriisitoimet ovat olleet perusteltuja, mutta löysemmistä valtiontukisäännöistä on mahdollisesti tulossa toistaiseksi voimassa oleva tilanne.

Valtiontukisääntöjen löystyminen johtaa EU:n sisämarkkinoiden vääristymiseen entisestään. Eri jäsenvaltioilla on vaihtelevaa kykyä ja tahtoa tukea yrityksiä. Esimerkiksi Venäjän hyökkäyssodan vuoksi tehdyn valtiontukien väliaikaisen kriisikehyksen puitteissa myönnetyistä valtiontuista Saksan osuus on 53 prosenttia, Ranskan osuus 24 prosenttia ja Italian 7 prosenttia. Muun EU:n osuus on vain 16 prosenttia, vaikka se kattaa lähes puolet koko EU:n bruttokansantuotteesta.

Komission 1.2. julkaistu tiedonanto EU:n vastauksesta Yhdysvaltain IRA-pakettiin sisältää uusia ehdotuksia ”väliaikaisista” lievennyksistä valtiontukisääntöihin. Jos EU vastaa laajamittaisesti Yhdysvaltain yritystukiin kansallisilla yritystuilla, suomalaisten yritysten kilpailukyky EU:n sisämarkkinoilla kärsii. Keskuskauppakamari ei myöskään pidä perusteltuna esitettyä EU-laajuista rahastoa, jos se tarkoittaa uusia rahoitusvälineitä. IRA-pakettiin on vastattava EU:n aitoa kilpailukykyä parantavilla toimilla ja kaupan esteiden purkamisella.

Keskuskauppakamari pitää erittäin tärkeänä, että Suomi vaikuttaa aktiivisesti EU:n valtiontukipolitiikkaa koskevassa keskustelussa toimivien sisämarkkinoiden turvaamiseksi ja haitallisen tukikilpailun ehkäisemiseksi.

Kunnioittavasti,

Teppo Säkkinen
Elinkeino- ja ilmastoasiantuntija
Keskuskauppakamari